

Stručni rad

OSTVARIVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH CILJEVA MEĐUPREDSTAVNIM POVEZIVANJEM

Marjeta Horvat

Osnovna škola Gorišnica

Sažetak

Međupredmetna nastava omogućuje cjelovitu obradu sadržaja. To više motivira učenike i priprema ih za cjeloživotno učenje. U prvoj trijadi često se isprepliću ciljevi različitih predmeta pa se nastava može planirati međupredmetno. Učenici samo produbljuju i učvršćuju znanja i sadržaje stečene iz jednog predmeta u drugom. Budući da su već upoznati sa sadržajem, puno su sigurniji. Sadržaji im stoga nisu strani jer su o njima već čuli u drugim predmetima. Kod učenja na daljinu međupredmetna integracija je vrlo preporučljiva jer skraćuje vrijeme koje učenici inače troše na učenje novih sadržaja i manje se opterećuje gradivom za učenje. U ovom radu bit će navedeni neki primjeri dobre prakse interdisciplinarne nastave u školi i učenja na daljinu.

Ključne riječi: interdisciplinarna integracija, realizacija cilja, interdisciplinarna integracija u učenju na daljinu

1. Zašto međupredmetna integracija u školi?

Lekcije u školi trebaju biti zanimljive. Kod učenika moramo poticati cjeloživotno učenje, što postizemo kroz međupredmetnu nastavu, budući da učenici vide da će im stečeno gradivo trebati u više područja života. Kao učiteljima, glavni vodič za izvođenje nastave često je udžbenik ili radna bilježnica, što je jako pogrešno. Premalo puta gledamo nastavne planove i programe koji uključuju didaktičke preporuke i međupredmetne veze. „Svrha međupredmetne integracije je osposobiti učenike za korištenje i povezivanje znanja te razvijanje kreativnosti. Sposobnost prenošenja znanja formira suvereniju osobnost koja se može suočiti s različitim izazovima, a istovremeno sposobnost povezivanja različitih znanja i vještina doprinosi većoj kulturnoj i etičkoj osviještenosti pojedinca.” (Žakelj i dr., 2011., str. 77) Preporuke za međupredmetne sadržaje nalaze se u programima za osnovnu školu. Povezana nastava omogućuje cjelovitu obradu sadržaja, čime se učenicima učinkovitije približava svijet. Ovakva nastava znači dobru pripremu učenika za cjeloživotno učenje. Studijski predmet Upoznavanje okoline daje potreban sadržajni okvir za integraciju u koji se povezuju ciljevi, ali i sadržaji iz matematike i jezika, ali često i stranog jezika, sporta, likovnog i glazbenog obrazovanja. Ciljevi predmeta učenja o okolišu i slovenskog jezika često se isprepliću i nadopunjuju, pa je često potrebno kombinirati ciljeve oba predmeta u učenju o okolišu i nastava je učinkovitija i zanimljivija (Krnal i sur. , 2011). Volk i sur. (2020) ističu da su prednosti međupredmetne nastave i umrežavanja i za učenike i za nastavnike. U međupredmetnom učenju učenici tako razvijaju više epistemoloških uvjerenja, dok u isto vrijeme poboljšavaju svoju sposobnost kritičkog razmišljanja i dobivaju priliku koristiti svoje znanje u svakoj disciplini. Sve to jača njihovo samopouzdanje.

2. Primjeri međupredmetne integracije na razini razreda

Kao učitelj razredne nastave, jako volim koristiti međupredmetne veze kad god je to moguće. Većinu vremena nastojim povezati ciljeve tečaja ekološke svijesti s drugim predmetima. Tako sam povezala dva cilja kolegija Učenje o okolišu s likovnom umjetnošću:

- znaju značenje prometnih znakova s kojima se susreću na putu do škole, te znakova bitnih za ponašanje pješaka.
- mogu izraditi maketu okolice škole i na njoj simulirati promet i prometne situacije.

Za ostvarenje ovih ciljeva povezala sam sadržaje likovne kulture, tako da su učenici izradili cestu, putokaze i objekte oko škole, što je prikazano na slici 1.

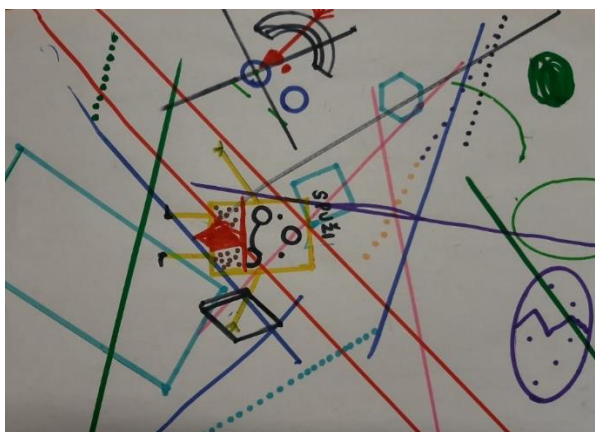
Slika 1: Povezivanje sadržaja o prometu (tema učenja o okolišu) s likovnom umjetnošću

Često povezujem sadržaje kolegija matematike s drugim predmetima.

Matematički cilj:

- učenik prepoznaje i opisuje osnovne geometrijske oblike i elemente (crta, točka, lik).

Kako bih ostvarila taj cilj, povezivala sam sadržaje likovne umjetnosti i sadržaje sporta. Na likovnoj umjetnosti učenici su u crtežu morali koristiti točke, zakrivljene i ravne linije te skupljene i krive linije. Kao polazište, pogledali su umjetnička djela Kandinskog u kojima su tražili inspiraciju, što vidite na slici 2. U sportskim disciplinama učenici su u dvorani prema uputama nastavnika hodali i trčali po nacrtanim zakrivljenim ili ravnim linijama i tako učvršćivali svoje znanje o crtama.

Slika 2: Povezivanje sadržaja iz geometrije (predmet matematika) s likovnom umjetnošću

2.2 Međupredmetna integracija u učenju na daljinu

Međupredmetna integracija u okviru obrazovanja na daljinu omogućuje racionalizaciju sadržaja učenja. Također omogućuje da se usredotočite na temeljne ciljeve. Budući da učenici troše i do tri puta više vremena na stjecanje i razumijevanje znanja u učenju na daljinu, interdisciplinarni pristup sadržajima učenja je tim važniji, jer troše manje vremena na zadaće. Također rasterećujemo roditelje djece prve trijade koji moraju nadzirati i pomagati učenicima u učenju pri radu na daljinu. Unatoč racionalizaciji sadržaja učenja, obrađujemo ga cjelovito i dubinski te postizemo veću motivaciju za učenje i interes učenika. Međutim, istina je, da je interdisciplinarni pristup učenju lakše provoditi od prvog do petog razreda osnovne škole, kada većinu predmeta predaje jedan učitelj. U trećoj trijadi interdisciplinarni pristup zahtijeva više zajedničke koordinacije i planiranja između pojedinih učitelja [1].

Samida Cerk [1] daje nam dobar primjer interdisciplinarnе integracije u trećoj trijadi: „Rad u online učionici može se osmisliti interdisciplinarno i u obliku suradničkog učenja. Učenicima otvaramo temu Rimljani. Temu povezujemo međupredmetno, i to s matematikom (upoznavanje rimskih brojeva), jezika (neumetnički tekst recepti za pripremu rimskih jela), likovnom umjetnošću (izrada rimskog mozaika), domaćinstvom (rimski odjeća, pripremanje hrane). U sklopu međupredmetne integracije pripremamo mali razredni projekt na temu Rimljani. Kako bismo naučili o ovoj temi, koristimo se raznim alatima koje nudi online učionica." U nastavi na daljinu učitelji su bili prisiljeni povezivati sadržaje i ciljeve različitih predmeta, tako da smo rasteretili učenike, a posebno u prvoj trijadi, njihove roditelje pri radu na daljinu. Oni učitelji koji su se strogo pridržavali rasporeda, unaprijed napisanih priprema i sadržaja koji su se nizali prema udžbeniku ili radnoj bilježnici, stvarno su opteretili učenike i njihove roditelje. Kada sam sama planirala rad na daljinu, prvenstveno sam se vodila ciljevima iz kurikuluma. Zatim sam u raznim predmetima tražila konkretne sadržaje koji bi te ciljeve ostvarili i načine povezivanja među predmetima. Na primjer, cilj upoznavanja okoline - naučiti o vremenskom tijeku događaja, koristiti neke osnovne izraze za definiranje događaja, kao što su: prije, tada, jučer, danas, sutra, tjedan, dani u tjednu, dan - realiziran je i na slovenskom jeziku, a istodobno i glazbenoj umjetnosti. Na slovenskom su učili napamet pjesmu Dnevi v tednu¹, a na glazbenom su slušali i pjevali pjesmu o danima u tjednu. Matematički cilj – učenici broje, pišu i čitaju brojeve do 5 – povezali smo s likovnom umjetnošću. Od bilo kojeg materijala izrađivali su brojeve do 5. (dječji radovi su na slici 3 in 4) Cilj sporta - učenik izvodi pokrete u različitom ritmu uz glazbenu pratnju - ostvaren je u glazbenoj umjetnosti. Primjere međupredmetne integracije matematike i likovne kulture u nastavi na daljinu možete vidjeti na slikama ispod:

¹ Dani u tjednu

Slika 3: Povezivanje sadržaja iz matematike (Brojevi do 5) s likovnom umjetnošću

Slika 4: Povezivanje sadržaja iz matematike (Brojevi do 5) s likovnom umjetnošću

3. Zaključak

Cilj uvijek mora biti vodič za izvođenje lekcija, projekata ili dana aktivnosti. Nastavnik može autonomno odlučiti na koji će način s učenicima ostvariti taj cilj, a često to može postići kroz međupredmetnu integraciju. Povezivanje toplo preporučujem u nastavi jer je takva lekcija holistička i učenici vide da znanje koje steknu u jednom predmetu mogu koristiti i drugdje. Učenici su također motiviraniji za rad. Posebno treba koristiti interdisciplinarnu nastavu u učenju na daljinu jer se na taj način skraćuje vrijeme koje učenici provode u stjecanju znanja. Ovim načinom učenja znanje se također prenosi u drugo okruženje za učenje.

4. Literatura

- [1.] Samida Cerk, S. (2021) Sodobni izzivi izobraževanja na daljavo v okviru medpredmetnega povezovanja in inovativnih učnih okolij. *Uporabna informatika*, 21(2)76 – 82 .
- [2.] Učni načrt. *Spoznavanje okolja. Program osnovna šola*. URL: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/obvezni/UN_spoznavanje_okolja_pop.pdf (20.5.2023.)
- [3.] Učni načrt. *Matematika. Program osnovna šola*. Ljubljana: URL: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/obvezni/UN_matematika.pdf (18.5.2023.)
- [4.] Volk, M., Štemberger, T., Sila, A. in Kovač, N. (2020) *Medpredmetno povezovanje: Pot do uresničevanja vzgojno-izobraževalnih ciljev*. Koper: Založba Univerze na Primorskem